

PRIHODNOST OBLIKOVANJA KNJIGE

POVZETEK

Skozi zgodovino – od prvih ročno izdelanih knjig do sodobne strojne serijske proizvodnje – zasledimo različne pristope k oblikovanju in izdelavi knjig. Proti koncu 20. in v začetku 21. st. je strojna oprema pospešila in poenostavila izdelavo, na trgu je dosegljivih vedno več različnih materialov, nove tehnologije pa omogočajo vse več možnosti oblikovanja knjige.

S knjigo kot motivacijskim, izobraževalnim medijem se človek sreča že v otroštvu. Taktilnost knjig spodbuja njegovo željo po raziskovanju in odkrivanju njemu neznanega sveta. Oblikovalci in avtorji si prizadevajo povečati priljubljenost in uporabnost knjig s tem, da s primernimi in učinkovitimi vizualnimi elementi predstavijo knjigo kot samostojni, estetsko oblikovani objekt, ki bralca razveseljuje, motivira, izobražuje ...

V današnjem, tako imenovanem elektronskem času se na vsakem koraku srečujemo z računalniško tehnologijo. Ta vedno bolj posega v naše življenje. Tako se nam po »invaziji« mobilnih telefonov, dlančnikov, digitalnih fotoaparátov v dobrih petih letih (po načrtih podjetja E-Ink) obeta elektronska knjiga (e-knjiga), kar še dodatno razširi oblikovne možnosti.

KLJUČNE BESEDE: knjiga, izobraževanje, motivacija, oblikovanje knjig, taktilnost, internet, e-knjiga.

ABSTRACT: FUTURE OF BOOK DESIGN

Throughout history, from the first hand-made books to the modern mass production, there have been different approaches to the designing and making of books. At the end of the 20th and the start of the 21st century, the equipment for mass production made the production of books faster and cheaper. The market offers a variety of new materials and new technologies enable vast new the possibilities in the designing of books.

Children come across a book as a medium for increasing motivation and education in the very first years of their lives. The tactility of books increases their desire for exploration and discovery of unknown worlds. The designers and authors try to increase the popularity and usefulness of books by using suitable and effective visual elements, thus making a book an independent, aesthetic object that motivates, educates and delights the reader.

Nowadays, in the so-called electronic era, we come across computer technology everywhere. It influences our lives in different ways. After the »invasion« of mobile phones, handheld organisers, digital cameras and others, we can expect to see (according to the plans of E-Ink) the first electronic book (e-book) in about five year's time, which will expand the possibilities for design to a further limit.

KEY WORDS: Book, education, motivation, book design, tactility, internet, e-book.

1 KNJIGA SKOZI ČAS

Knjiga ima za seboj že dolgo zgodovino. Prenaša znanje, razodetja, jezik, izpovedi, je simbol modrosti in božanske skrivnosti ... Teksti so bili sprva pisani na papirusu, nato na pergamentu in papirju. Spreminjala se je po obliki, od knjižnega svitka do kodeksa, od rokopisa do tiskane knjige itn.

Knjiga je eden temeljnih nosilcev informacij o zgodovini človeštva, o življenju v posameznih obdobjih, o človekovem karakterju, njegovih željah, vizijah in načinu razmišljanja. Je nosilec skupkov besed, risb, osnutkov, zaznamkov, opomb in podobno. Lahko je medij, ki bralcu razgalja avtorjevo dušo; mu daje možnost vpogleda v skrivnostna besedila, ki so bila nekoč dostopna le točno določenemu krogu ljudi; ga obvesti o napisanih zakonih izgubljene civilizacije ali pa opomni na stvari, ki so že dolgo veljale za pozabljene.

Knjiga ima za seboj že dolgo zgodovino. Prenaša znanje, razodetja, jezik, izpovedi, je simbol modrosti in božanske skrivnosti ... Hišna postila D. Martina Lutherja, faksimile, DZS, Ljubljana 1995.

Priljubljenost knjig, pa naj bo to Biblija, Shakespearov Hamlet ali Antoinov Mali princ, prehaja iz preteklosti v sedanjost. Knjiga omogoči, da avtor živi tudi po svoji smrti; njegova beseda je našla pot, da zaživi in se ohrani v večnem obnavljanju (ponatisi).

Danes se na knjižnih policah vrstijo številne leposlovne, strokovne in znanstvene knjige, ki skrivajo poučno, skrivnostno, ganljivo, zabavno vsebino, namenjene so učenju ali prostemu

Prve knjige so bile narejene ročno in so izražale mojstrstvo in domiselnost posameznikov, ki so prefinjeno združevali vsebino in material. Knjiga je bila umetniški izdelek posameznikov, ki so si prizadevali za funkcionalnost in estetski videz posamezne knjige. Hišna postila D. Martina Lutherja, faksimile, DZS, Lj. 1995.

času. Slikanice, pravlјice, poezija, romani, drame, berila, knjige z nabožno vsebino, knjige o umetnosti, o aktualnih političnih dogodkih, kuharske, šolske knjige in učbeniki so knjige, ki že desetletja spremljajo človeka od otroštva naprej. So nepogrešljivi mediji, ki spodbujajo domišljijo, razširjajo znanje, poučujejo, pojasnjujejo, pripovedujejo. Bralec tako lahko izbira med knjigami, ki so si različne tako po vsebini kot tudi po zunanji podobi. Lahko izbira med tankimi ali debelimi, knjigami velikih ali majhnih formatov, vezanimi v trde ali mehke platnice, okovanimi, strukturiranimi, plastificiranimi in še mnogimi.

Dolga stoletja so imele izredno pomembno vlogo. Polnijo knjižne police in tako si tudi danes skorajda ne znamo več predstavljati življenja brez njih. Zdijo se nam nekaj uporabnega in samo-umevnega.

2 OBLIKOVANJE KNJIGE

Skozi zgodovino zasledimo različne oblikovne rešitve, ki so v skladu s časom, prostorom in trenutnimi potrebami potrošnikov oz. tehnološkim razvojem. Prve knjige so bile narejene ročno in so izražale mojstrstvo in domiselnost posameznikov, ki so prefinjeno združevali vsebino in material. Knjiga je bila umetniški izdelek posameznikov, ki so si prizadevali za funkcionalnost in estetski videz posamezne knjige.

Z industrijskim razvojem je knjiga izgubila svojo nekdanjo vrednost. Zaradi serijske proizvodnje, namenjene množici potrošnikov, se je njena podoba standardizirala. Kot odgovor na industrijsko revolucijo v 19. stoletju (po veliki razstavi leta 1851 v Angliji) je William Morris po-

vzel pomembno vlogo tudi na področju oblikovanja knjig.

Pred poznim 19. st. sta se oblikovali dve ideji o oblikovanju knjig. Na eni strani je bila ideja o oblikovanju knjig, ki so bile pod pritiskom količine nadzorovane s strani industrije, pri tem pa se je zanemarjalo kakovost in lepoto. Na drugi strani pa je bila ideja svobodnega umetniškega navdih in želja po lepih knjigah.

Morrisovo gibanje, ki se je zavzelo za oblikovanje knjig kot umetniških del, se je ločilo od monotone industrijske proizvodnje. Njegova ambicija po oblikovanju in produkciji lepih knjig, vizualno in fizično, je vplivala na oblikovanje knjig tudi drugod po svetu.

Oblikovanje knjige je tako postal samostojen projekt. Še neraziskano področje je ponujalo široko paleto oblikovnih rešitev, oblikovalci pa so jih združili v novih estetsko oblikovanih knjigah.

Danes poznavanje sodobne tehnologije in skrbno izbrani materiali dajejo zasnovo za razvijanje novih oblikovnih rešitev pri izdelavi vizualne in taktilne podobe knjig. Z uporabo perforacije, UV-laka, slepega tiska, termografije in primerno izbiro materialov lahko ustvarimo zanimivo strukturirano površino. Z uporabo moderne tehnologije in primarnih gradiv lahko oblikujemo knjigo, ki ima poleg vizualne tudi taktilno vrednost.

Način oblikovanja knjig, ki je viden in vablјiv že na prvi pogled, presega konvencionalno oblikovane knjige. Uporaba sodobnih tehnologij omogoča obujanje starega načina izdelave knjig (unikatnost oz. majhne naklade, uporaba različnih strukturiranih materialov) in vključevanje sodobnih oblikovalskih zakonitosti (sodobna ustvarjalnost z

uporabo moderne tehnologije). Z uporabo primarnih gradiv (naravni materiali, gradiva lokalnih okolij) in tehnologije (različni postopki izdelave) se išče nove oblike ustvarjalnosti. Pri tem gre za nadgrajevanje, iskanje novih poti in rešitev. Združevanje tradicije in modernosti.

Knjige kot funkcionalno-estetsko oblikovani objekti vplivajo na človeška čutila. Odločitve bralca, katero knjigo si bo izbral, si ogledal, so večinoma podzavestne, vendar ključnega pomena. Zaradi velikega vpliva oblikovanja knjige na podzavestno odločitev bralca je to velik izziv - kako predstaviti njeno vsebino z ustreznimi in učinkovitimi vizualnimi in taktilnimi elementi. Pri tem mora oblikovalec upoštevati ne samo dvodimenzionalne vizualne likovne elemente, temveč tudi tiste osnovne elemente, ki sestavljajo samo knjigo (papir, platnice, struktura površine). Dobro oblikovanje pomeni pravilno odločitev, kje, kdaj in zakaj uporabiti določene likovne elemente, katere tehnologije in kateri materiali bodo ustrezali sporočilnosti notranje vsebine knjige ter kako bomo poudarili bistveno sporočilo oblikovanega izdelka.

Oblikovalci bi morali pri svojem delu upoštevati, da je vsaka knjiga unikatna – ima svojo vsebino, sporočilnost. Oblikovanje knjige je čisto individualni proces posameznika, zato je pomembno, da se oblikovalec ne osredotoča le na nekatere posamezne elemente (izbor tipografije, postavitev paginacije ipd.), temveč upošteva vse elemente, ki dajejo knjigi končno podobo (poleg oblikovnih likovnih elementov vplivajo na bralca tudi barva papirja, material in način vezave, tisk). Oblikovanje knjige je podobno načrtovanju hiše.

Upoštevati je treba zunanjo in notranjo (vizualno in fizično) podobo, saj se med seboj podpirata in dopolnjujeta, s tem pa tvorita nerazdružljivo celoto v interakciji s svojo okolico.

2.1 Taktilno oblikovanje

Človek je taktilno bitje. Že pri otrocih zasledimo zanimanje za fizični svet, ki jih obdaja. Taktilnost knjig (slikanice za otroke) v njih spodbujajo željo po raziskovanju in učenju. Z vsem navdušenjem tipajo in spoznavajo taktilne elemente v knjigi. Tudi ko odrastejo, ta želja po taktilnem odkrivanju fizičnega sveta ostane. Zato je vsaka knjiga, ki je drugačna zaradi svojega fizičnega videza (vsebuje taktilne elemente), tako zanimiva, nenavadna in pritegne pozornost. Med bralcem in knjigo se tako ustvari nov odnos vizualnega in taktilnega ugodja.

Bralec taktilno oblikovane knjige ne doživlja le s pomočjo vida, temveč jo tudi občuti – doživlja jo skozi taktilno izkušnjo, ko jo drži v rokah, ko s prsti drsi po njeni površini.
»HAIKU«, oblikovanje in izdelava Tadeja Vidmar, 2001.

S pregledom razvoja oblikovanja knjig skozi zgodovino zasledimo različne pristope k oblikovanju in uporabo različnih vizualnih in taktilnih elementov. Pri tem je imela pomembno vlogo industrijska revolucija, ki je ukalupila izdelavo knjig zaradi lažje in množične proizvodnje ter dostopnosti čim večjemu krogu potrošnikov.

Knjiga kot vizualni in taktilni objekt ponuja številne oblikovne rešitve. Debelina knjige, materiali, vezava itn. obsegajo prostorsko-časovno dimenzijo. Knjiga s svojo velikostjo, težo in taktilnimi elementi predstavlja objekt, ki opozarja bralca na svojo fizično prisotnost. Namenjena je uporabi za daljše časovno obdobje – lahko jo beremo mnogo let po tem, ko je bila natisnjena, ali pa je shranjena na knjižni polici. Zato se je treba osvoboditi dogmatičnega mišljenja in poiskati in razvijati nove oblike knjig. Pravzaprav narediti nekaj novega ni mogoče, je pa zato možno že obstoječe oblike združiti v novo podobo. Podoba, ki je vizualno in taktilno privlačna ter nima vrednosti samo zaradi svoje vsebine, temveč tudi zaradi svoje celostne podobe.

Uporaba primarnih gradiv (papirus, lan), novih materialov

(plastika), modernih tehnologij (termografija) in sam postopek izdelave pripomoreta k temu, da končni izdelek (knjiga) vsebuje poleg vizualnih tudi taktilne elemente.

Človek je izkustveno bitje. Svet, v katerem živi, zaznava s pomočjo čutil. Grafično oblikovani izdelki so v večini primerov oblikovani dvodimenzionalno – prevladujejo vizualni likovni elementi, ki so razporejeni na dvodimenzionalni površini. Upoštevanje različnih čutil (poleg vida npr. tudi tip) pri oblikovanju knjige podvoji izkušnjo bralca. Dobro oblikovana knjiga, ki vsebuje vizualne in taktilne elemente, prinaša informacije tako pristom kot očem. Taktilno oblikovane knjige so lahko toliko bolj učinkovite in vabljive ravno zaradi tega, ker so neobičajne in redke. Bralec knjige ne doživlja le s pomočjo vida, temveč jo tudi občuti – doživlja jo skozi taktilno izkušnjo, ko jo drži v rokah, ko s prsti drsi po njeni površini.

Nekaterih knjig se ne prebira v smislu klasičnih knjig, temveč se jih gleda kot objekt, morda se jo pusti odprto na določeni strani z določeno podobo. V posameznih primerih mora »bralec« podobo poiskati ali pa je podoba le vzorec v papirju. Končni izdelki

predstavljajo knjige, ki govorijo, sporočajo. Predstavljajo svet vizualne in taktilne umetnosti. Knjige so objekti, ki jih imaš, gledaš, bereš, se jih dotikaš.

2.2 Knjiga kot objekt

Knjiga je objekt. Objekt, ki ga opredeljujeta fizična prisotnost in estetika. Materiali in oblika knjige so osnovni nosilci oz. mediji za prikaz podobe in ideje. Ta vidik popelje literarno delo v svet vizualne umetnosti.

Pri nastajanju knjige se oblikovalec srečuje z različnimi izzivi: kako z oblikovanjem prikazati vsebino knjige, kakšne materiale bo izbral, kakšni bosta končna sestava in podoba knjige. Pri tem se odpira veliko možnosti. Sam proces oblikovanja knjige pa lahko oblikovalec jemlje kot:

a) rutinsko neosebno delo, kjer knjigo predstavi zgolj kot formalno, industrijsko izdelan objekt, brez notranjega ustvarjalnega navdiha;

b) osebni izziv oz. kreativni proces, kjer pride do izraza fleksibilnost oblikovalčevih idej, njegovega razmišljanja in ustvarjalnega navdiha.

V prvem primeru se oblikovalec pri svojem delu giblje znotraj že vnaprej naučenih pravil, enoličnih shem, po lastni izbiri omejenih možnosti. Končni izdelek pri bralcu oz. kupcu zbujajo podooben občutek, ki se pojavi tudi pri vsakodnevnem praznjenju poštnih nabiralnikov, prenatrpanih z reklamnimi letaki, ki jih niti ne preberemo, temveč končajo v košu za smeti.

V drugem primeru oblikovalec vzame pomen produkcije v svoje roke. Njegovo delo predstavlja sredstvo za svoboden prenos idej. Pri tem upošteva upora-

bo sodobne tehnologije in oblikovnih rešitev, ki jih ta omogoča, ter širok spekter materialov. Oblikovalec spreminja oblike in materiale, s čimer zadovolji svojo individualno vizijo. Končni izdelek zbujajo pri bralcu občutek estetskega ugodja, želje po raziskovanju itn.

Večja kot je oblikovalčeva osebna svoboda v ustvarjanju, večji je njegov prestop na področje likovne umetnosti, kjer se združujejo slikarstvo, kiparstvo, grafika (book arts - knjižna umetnost). Knjiga postane umetniški objekt, kjer tridimenzionalnost knjige postane skulpturalna raziskava materialov, besedila in oblike.

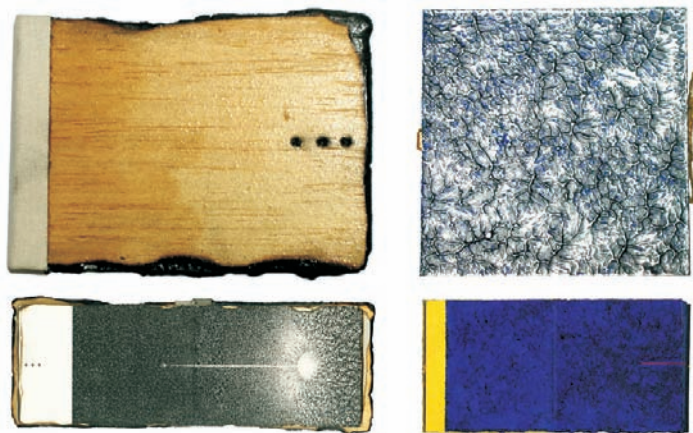
V skrajnem primeru je knjiga rezultat le ene osebe (založnik, avtor, oblikovalec, tiskar, knjigovez – v eni osebi); vse faze izdelave opravi umetnik oz. oblikovalec sam. Nadzor vsakega aspekta produkcije ustvari uniikatni in edinstveni izdelek, ki izraža osebno vizijo avtorja. Knjiga kot umetniško delo, ki reflektira individualno umetniško osebnost.

Materiali so taktilni in pogosto predstavljajo metaforo teksta. Podoba, struktura in materiali predstavljajo vsebino knjige. Fizična prisotnost knjige, občutek, ko jo držimo v rokah, njen vonj, teža, proces gibanja skozi strani, govori naši najgloblji notranji senzibilnosti.

Knjige postanejo osvobodjene – postanejo vizualni, taktilni, tridimenzionalno strukturirani objekti; objekti, ki jim je oblikovalec vdihnil življenje.

3 SODOBNO OBLIKOVANA KNJIGA

Skozi zgodovino – od prvih ročno izdelanih knjig do sodobne strojne serijske proizvodnje –

Knjiga kot umetniški objekt, kjer tridimenzionalnost knjige postane skulpturalna raziskava materialov, teksta in oblike: levo Tadeja Vidmar, »...«, 2003; desno Tadeja Vidmar, *KI ŽIVLJENJA I*, 2002.

Brezžična internetna povezava.

zasledimo različne pristope k oblikovanju in izdelavi knjig. Proti koncu 20. in v začetku 21. st. je strojna oprema pospešila in poenostavila izdelavo, na trgu je dosegljivih vedno več različnih materialov, nove tehnologije pa omogočajo vse več možnosti oblikovanja knjige.

Komunikacija s pomočjo svetovno razširjenega medija – papirja že dolga stoletja velja za nekaj samoumevnega, preprostega in funkcionalnega. Globoko zakoreninjeno tradicijo zgodovine »papirnatega« prenosa informacij pa čaka težka preizkušnja. Skokovit tehnološki napredek in težnja po čim hitrejšem prenosu informacij uvajata nove medije in nove rešitve, ki imajo prihodnost v brezžični internetni povezavi.

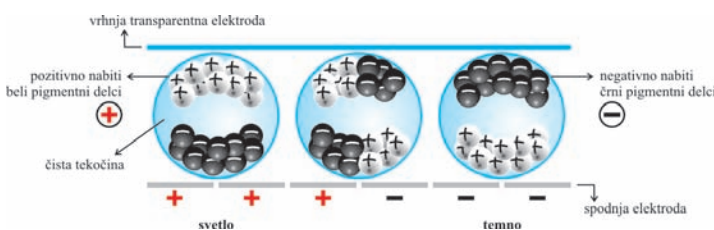
V današnjem, tako imenovanem elektronskem času se na vsakem koraku srečujemo z računalniško tehnologijo. Medtem ko vsakdanji uporabni predmeti dobivajo novo funkcionalno podobo, ta vedno bolj posega v naše

življenje. Tako se nam po »invaziji« mobilnih telefonov, dlančnikov in digitalnih fotoaparotov v dobrih petih letih (po načrtih podjetja E-Ink) obeta elektronska knjiga (e-knjiga), kar še dodatno razširi oblikovne možnosti.

3.1 Elektronska knjiga

Današnji čas je prežet z računalniki in sodobno tehnologijo. Predmeti z dolgoletno tradicijo se počasi umikajo novim sodobnim tehnologijam in napravam. Papirnatim medijem se obeta nova »elektronska preobleka«, ki že danes omogoča brezžično povezavo s svetovnim spletom in s tem konstantno posodabljanje podatkov.

Že razvite sodobne tehnologije omogočajo izdelavo ultratankega monitorja in elektronskega črnila. Nadaljnji razvoj napoveduje izdelavo elektronskega papirja, s tem pa možnost izdelave elektronske knjige. Ker ima knjiga že dolgoletno tradicijo, si nekatera

Elektronsko tiskarsko črnilo v elektronskem papirju (e-ink, e-paper).

GRAFIČNA REZILNA ORODJA **FELIX**

IZDELAVA

orodij za **izsek** in **zasek** na lesu in kotermu

OSTRENJE

ravnih HSS nožev
ravnih HM (vidia) nožev
krožnih nožev za perforacijo

PRODAJA GRAFIČNIH STROJEV

znašalni stroji za revije in brošure
vrtalni stroji vseh vrst
spenjalni stroji "ena glava - dve glavi"

• rezalni stroji 76, 92, 115, 132, 168 in trorezniki

kopirni stroji za plošče
razvijalni stroji za plošče

PRIBOR IN REPROMATERIAL

vse vrste nožev za rezalne stroje
v HSS in HM (vidia) kvaliteti
podložne letve
svedri za papir od 2 - 35 mm
sponke za spenjalnike Nagel

ODKUP IN PRODAJA RABLJENIH STROJEV

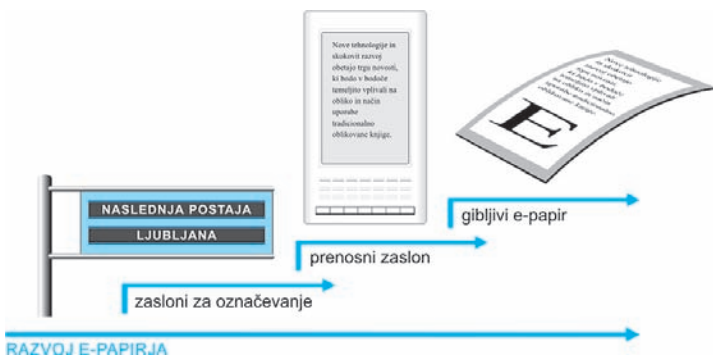
kontaktna oseba g. Kastelic Srečko - 041 / 765 411

*Smo najostrejši
na Štajerskem!*

FELIX d.o.o.

Trnoveljska cesta 2, SI - 3000 Celje
tel. 03 / 428 45 60, fax 03 / 428 45 70

e-mail: felix@siol.net, info@gro-felix.si, www.gro-felix.si

podjetja (npr. Lucent Technologies in E-Ink Corporation) prizadevajo izdelati elektronsko knjigo (e-knjigo), katere »listi« bi bili čim bolj podobni tradicionalnemu papirju – po videzu, fleksibilnosti in otipu. Njihov cilj je v elektronskem papirju združiti videz navadnega papirja in visokorezolucijskega zaslona, s pomočjo fleksibilne tehnologije pa bi izdelek dobil površino, ki bi zbujala občutek navadnega papirja. Rezultat nove tehnologije bi bila e-knjiga, ki bi prek brezžične povezave s svetovnim spletom omogočala bralcu izbor nove vsebine. E-knjiga bi tako postala prenosni, obnovljiv bralni medij.

Leta 1998 je podjetje Xerox PARC (Palo Alto Research Center) objavilo svoje raziskave o oblikovanju elektronskega papirja, ki bi imel videz tradicionalnega papirja in bi bil hkrati fleksibilen ekran z digitalnim tekstom. S tem projektom se ukvarjajo že od leta 1978, prehitelo pa jih je podjetje E-Ink s podobnim projektom.

Oktobra 1999 sta Lucent Technologies in E-Ink Corporation objavila medsebojni dogovor, da skupaj prispevata k razvoju elektronskih knjig in časopisov s fleksibilnimi plastičnimi listi. Podjetji načrtujeta razvoj elektronskega papirja (e-papirja), ki bo prvi fleksibilen, plastični elektronski ekran, narejen s procesom, podobnim tiskanju črnih na papir.

E-Ink in Phillips sta aprila 2001 predstavila elektronsko črnilo. Nova tehnologija vsebuje milijon črnih in belih delčkov v mikrokapsulah, ki – ko so izpostavljeni električni napetosti – potonejo na dno ali lebdi na vrhu kapsule, s tem pa oblikujejo podobo na nosilni površini. To črnilo je možno prevleči čez večje površine (plastika, kovina, papir), ki so prek brezžične povezave s svetovnim spletom, v enakomernih časovnih intervalih posodobljene z novimi podatki.

S pomočjo nove tehnologije so izdelali ekran oz. elektronski papir, ki ga je mogoče zaradi njegove izredne tankosti in fleksibilnosti sestaviti v obliko knjige (e-knjige). Papir je potiskan z elektronskim črnilom, ki je tri do šestkrat svetlejši od reflektivnega LCD-zaslona, zato je tekst berljiv tudi v slabih svetlobnih razmerah.

Septembra 2003 je podjetje Phillips predstavilo elektronski papir, na katerem je mogoče prikazati premikajoče se slike. Te so še enobarvne, vendar sta Robert Hayes in Johan Feenstra (izumitelja v podjetju Phillips) napovedala prikaz večbarvnih slik s pomočjo črnih, ki bo vsebovalo kapljice osnovnih barv (cian, magenta, rumena).

Različna podjetja tekmujejo med seboj v izpopolnjevanju in odkrivanju novih tehnoloških rešitev. Elektronska knjiga pri tem pridobiva svojo novo podobo. Do njenega končnega videza

pa bo vendarle preteklo še nekaj časa, saj je treba rešiti še marsikatero tehnično vprašanje in ne nazadnje spremeniti konzervativno razmišljanje in navade človeka o uporabi in prednostih novih oblik.

4 KNJIGA PRIHODNOSTI

Prve knjige so bile narejene skrbno in ročno. Tako je vsaka knjiga odsevala delo mojstra, ki je v svoje delo vložil kar največ truda in znanja. Z industrijskim razvojem in množično serijsko izdelavo se je postopek izdelave knjig skrajšal, razširile so se oblikovne možnosti, poleg tega pa se je povečala ponudba različnih materialov.

Nove tehnologije in skokovit razvoj obetajo trgu novosti, ki bodo v prihodnje temeljito vplivale na obliko in način uporabe tradicionalno oblikovane knjige. Z razvojem e-knjige se odpirajo široke možnosti oblikovanja teh. Zaradi novih materialov bodo takšne knjige lažje in tanjše, z oblikovnega vidika bo možna uporaba različnih vizualnih efektov, ki jih danes že srečujemo na spletnih straneh.

Računalniška tehnologija je nepogrešljivi element v današnjem poslovnem in vsakdanjem življenju. Z vpetostjo v svet interneta in nove tehnologije se oblikovalcem ponuja nov izziv na knjižnem področju oblikovanja e-knjig. Knjiga, ki bo omogočala brezžično povezavo s svetovnim spletom, daje ogromno novih poti oblikovanja.

E-knjiga napoveduje širjenje oblikovnih rešitev, ki posegajo v svet zvoka, animacije, tridimenzionalnih prikazov. Zamislimo si, da imamo v rokah knjigo, ki vsebuje liste, na katerih se premikajo animirani liki, ki nas spremljajo skozi vsebino knjige, ali

pa tabelo, ki se spremeni z dotikom prsta (touch screen). Knjiga bi tako lahko postala prenosni medij, ki bi poleg napisanega besedila vseboval tudi virtualni prostor, dopolnjen z zvokom in premikajočimi se liki, s tem pa bi še dodatno podkrepil bralčevo izkušnjo in vplival na njegove čute: na vid, tip in sluh.

Tridimenzionalna slika (japonsko podjetje Sharp Electronics je februarja letos predstavil prenosni računalnik s tridimenzionalnim LCD-ekranom) bi lahko dopolnjevala e-knjigo s svojim črkovno-animacijsko zasnovanim imaginarnim prostorom, v katerem bi se bralec znašel ob prebiranju različnih vsebin. Taktilnost, ki bi jo dopolnil še vizualno-imaginarni prostor v tretji dimenziji, bi knjigo predstavila v povsem drugi luči.

Kot je pojav interneta izrazito vplival na oblikovanje tiskanih medijev, tako lahko pričakujemo, da bo nova tehnologija v podobi e-knjige bistveno spremenila zakoreninjeno konvencionalno predstavo o knjigah, njihovi uporabi in videzu. Vsebinska e-knjiga je pravzaprav prikazana na fleksibilnem ekranu, na katerem bo možno zgolj s pritiskom na gumb spremeniti podatke (besedilo, grafikone ipd.). Tako bi se lahko e-knjiga uveljavila kot knjiga na enem samem elektronskem listu. Že vrsto let uveljavljena splošna definicija knjige (definicija, ki omenja večje število trdno sešitih tiskanih listov) se bo zaradi redukcije obsega (vsebinska prikazana zgolj na eni strani) morala popolnoma spremeniti.

Tadeja VIDMAR

**NADALJEVANJE
V ŠTEVILKI 5/2005**